

Hodnocení ve škole

HANA HORKÁ

Komplexní proces rozvíjejícího hodnocení

(Kratochvílová, 2011)

Partnerský **vztah mezi učitelem a žákem** jako východisko.

Cílem je **posoudit výsledky** výuky k plánovanému **cíli** a rozvíjet tak osobnost žáka i pedagogické myšlení učitele prostřednictvím **reflexe** učitele a **sebereflexe** žáka.

Identifikace znalostí, dovedností, postojů v určité etapě vzdělávaného subjektu, **porovnání s žádoucím stavem** (cíli).

Formulace **hodnotících výroků** a zavádění takových **opatření** a vymezení osobních **cílů** ke stimulaci žáka k dosažení žádoucího stavu.

Základní pilíře

1. **Jasně** sdělení cílů v rovině učitel - žák, žák - žák, **srozumitelná** verbalizace v jazyce žáků a uvědomění si jejich obsahu; práce s osobními cíli.
2. Volba **vhodných** vyučovacích a učebních **strategií** směrem ke stanoveným cílům.
3. Posuzování výsledků podle stanovených **kritérií, indikátorů**.
4. Užívání **popisného a srozumitelného jazyka**.

Popisný jazyk při hodnocení žáků

Objekt hodnocení:

- průběh žákovy práce a její výsledky na všech úrovních *Taxonomie kognitivních cílů* dle B. S. Blooma: **zapamatování, pochopení, aplikace, analýza, hodnocení, tvořivost.**
- Popisujeme to, co můžeme **vnímat smysly**: pokrok, popřípadě pocity žáka.

-
- Hodnotíme **podstatné jevy**, odpovídající rozsahu činnosti a věku žáka.
 - Používáme jazyk srozumitelný všem stranám (rodičům jako zdroji informací pro plánování žákova učení a jeho zlepšování).
 - Význam hodnocení pro žáka **stoupá s věkem**.

Funkce hodnocení

Funkce informativní

- dostatek **konkrétně** a **včas** formulovaných kvalitních **informací** pomáhá žákovi zorientovat se ve svých výsledcích a učebním procesu. **Informace** zaměřené na činnost i její výsledek jsou **konkrétní, jasné a srozumitelné příjemci hodnocení.**

Funkce korektivní (konativní)

- získávání kvalitních informací o výkonu i o směru, kterým se vydat při korekci výsledků.

Funkce motivační

- pobízí žáka k dalšímu učení, neodrazuje od zdokonalování.

Funkce rozvíjející

- působí na rozvoj osobnosti žáka, žákova sebepojetí, sebeobrazu a dovednosti sebehodnocení.
-

Typy hodnocení z hlediska zaměřenosti a připravenosti

a) Hodnocení bezděčné: povšechné, spontánní, citové. Hodnotící výrok formulujeme slovy „líbí“, „nelíbí“, „výborně“, „to je krásný obrázek“; „je to pěkné“ atd... opíráme se o naše pocity.

b) Hodnocení záměrné, operativní: v bezprostřední okamžité situaci, s určitým záměrem konkretizovat žákovi, co nás na jeho výsledku zaujalo.

c) Hodnocení záměrné, formalizované: se zaznamenává, uchovává, zpracovává. Je analytické, neposuzuje pouze celek, ale i dílčí jevy.

Hodnocení z hlediska procesu učení

Formativní hodnocení:

- poskytuje informace v průběhu procesu učení, kdy se jeho výkon dá ještě zlepšit,
- hodnotí se probíhající činnosti (jak se žák učí, jak řeší určitý příklad, jak postupuje po zadání práce, při zhotovení výrobku, jak spolupracuje ve skupině, jak řeší problém...),
- slouží k seberozvoji žáka.

Sumativní hodnocení

- hodnocení výsledku, např. výrobku, prezentace, domácího úkolu, závěrečného produktu projektu, vyřešeného úkolu...).

Z hlediska času rozlišujeme **hodnocení: a) vstupní; b) průběžné; c) sumativní** (závěrečné, ve vymezeném časovém úseku).

Hodnocení z hlediska vztahové normy

Normativní hodnocení (hodnocení relativního výkonu):

Výkon žáka vztahujeme k sociální normě; porovnáváme ho s ostatními žáky (vytváříme žebříček, pořadí žáků – kdo je první, poslední; kdo patří mezi jedničkáře, kdo mezi trojkaře apod.).

Kriteriální hodnocení (hodnocení absolutního výkonu):

Hodnotíme výkon žáka ve vztahu k zvolenému kritériu nebo sadě kritérií. Mohou být stanovena učitelem, žáky, společně učitelem a žáky či formulována autoritativně.

Hodnocení podle individuální vztahové normy:

Posuzujeme práci žáka vzhledem k jeho předešlému výkonu. Pojmenováváme, zda došlo ke změně vzhledem ke stanovenému cíli.

Typy hodnocení v praxi kombinujeme a volíme dle výukových cílů.

Literatura

Kratochvílová, J. (2011). *Systém hodnocení a sebehodnocení žáků: Zkušenosti z České republiky i Evropských škol*. Brno: MSD.

Lukášová, H. (2010). *Kvalita života dětí a didaktika*. Praha: Portál.

Slavík, J. (2003). Autonomní a heteronomní pojetí školního hodnocení – aktuální problém pedagogické teorie a praxe. *Pedagogika*, (1), 5-25.

Budme spravedliví nejen při hodnocení.

HH

